

Årsplan

2017-2018

BarnehagenVår Fossum Grendehus

Bærumsbarnehagen

Innhold

Innledning	3
Bærumsbarnehagene	3
Lekens betydning	4
Arbeid mot mobbing	6
Realfag – undring og glede knyttet til matematikk og naturfag	7
Barnehagens pedagogiske innhold	8
Omsorg	10
Lek	11
Læring	12
Barns medvirkning	12
Det psykososiale miljøet	13
Språk	14
Likestilling og likeverd	14
Fagområdene/ progresjonsplan	15
Kulturarena	20
Overgang fra barnehage til skole	20
Samarbeid med barnas hjem	21
Dokumentasjon og vurdering	22
Plan for kompetanseutvikling	24
Tverrfaglig samarbeid	24

Innledning

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet der samfunnsmandatet er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste.

Årsplanen inneholder informasjon om hvordan barnehagen arbeider med omsorg, dannelse, lek og læring for å fremme barnas allsidige utvikling samarbeid og forståelse med barns hjem. Planen gir informasjon om hvordan barnehagelovens bestemmelser om innhold følges opp, dokumenteres og vurderes.

Barnehagen Vår Fossum Grendehus er privat og er eid av Hanne Klamerholm. Den ble startet opp i 1997 på Fossum i Østre Bærum.

Vi er en toavdelingsbarnehage med en storbarnsavdeling og en småbarnsavdeling.

Måne er vår storbarnsavdeling 3- 6 år.

Sol er vår småbarnsavdeling 1-3 år.

Barnehagens visjon:

Barn og voksen hånd i hånd.

Bærumsbarnehagen

[Barnehagemelding 2015-2025](#) skal bidra til at det blir et likeverdige og enhetlige barnehagetilbud i alle Bærums barnehager, for alle barn og foreldre.

Tidlig innsats, mestringperspektivet og samarbeid og samhandling skal vektlegges i Bærumsbarnehagen. Barnehagen skal ses på som første trinn i utdanningsløpet, og lek, språk og god helse er spesielle faglige satsingsområder.

Det utarbeides sentrale [kvalitetsplaner](#) for arbeidet i barnehagene.

I den første tre-årsperioden, 2015 – 2018, skal kvalitetsutvikling i det pedagogiske arbeidet foregå hovedsakelig innenfor områdene:

- Lekens betydning for barns utvikling
- Arbeid mot mobbing
- Realfag – undring og glede knyttet til matematikk og naturfag

I tillegg vil andre områder, som barn fra språklige minoriteter, foreldresamarbeid, barn med særlige behov, kosthold og fysisk aktivitet ha fokus. [Overgangen mellom barnehage og skole](#) er også et område det skal arbeides med.

Lekens betydning for barns utvikling

Vi vil at alle barn skal ha en venn i barnehagen og oppleve glede og mestring ved å leke sammen med andre. Barnehagen skal ha lekemiljøer i barnehagen som gir barn med særskilte utfordringer rom og muligheter for å være den beste versjonen av seg selv i lek og samspill med andre barn.

Lekens betydning for barns utvikling Lekens betydning og egenverdi « Leken er barnas måte å være på og har en egenverdi i seg selv» (Rammeplanen, 2006)

Lekens betydning vises stor plass i rammeplanen. Lek er barnas viktigste aktivitet. Leken kjennetegnes at den er frivillig og indre motivert. Den er knyttet til en opplevelse at noe er morsomt og gledesfylt.

Leken er barnas viktigste arena for opplevelser, samhandling, bearbeiding av erfaringer og utprøving. Barn møter andre barn gjennom lek, og i dette fellesskapet legges grunnlaget for barns vennskap med hverandre, som igjen er kilden til barnas trivsel i barnehagen. Vi vet at leken fremmer barnas utvikling på mange områder: Intellektuelt, språklig, fysisk, sosialt og emosjonelt. Samtidig styrker den barnas identitet og selvfølelse. Leken er også en essensiell læringsarena. " Å leke er når du er så oppslukt i øyeblikket at du glemmer deg selv, tid og sted. For barn er lek noe de simpelthen ikke klarer å la være" (Mevold, 2015) 7 Leken forandrer seg med barnets alder og modningsnivå. Leken starter tidlig, og er et viktig kommunikasjonsmiddel i menneskets utvikling. Barn begynner å leke fra de nesten er nyfødte. Babyen ligger på stellebordet og imiterer mor eller fars ansiktsuttrykk. Barna er interessert i hverandre fra liten alder, og vi kan hos de aller yngste barnehagebarna se at de gir- og- tar leker. Humor, imitasjon og mimikk får stort spillerom.

Fra 2-3 års alderen kommer evnen til å "late som" og forholde seg til roller i lek viktig. Leken blir på denne måten en essensiell arena for å bygge vennskap. Voksenrollen Hos oss tar vi leken på alvor og legger forholdene til rette for barna med engasjerte og tilstedeværende voksne har stor respekt for lekens egenart. I leken foregår det prosesser som er viktige for dem ut ifra deres eget perspektiv. Vi er bevisst barnas rolle som eiere av leken. Samtidig som de skal føle seg trygge og verdifulle, bli sett og ha det gøy. Her er det er rom for latter, glede, tull og tøys. Voksnes deltagelse i lek er en av barnehagens viktigste oppgaver. Selv om barns medvirkning og valg av aktiviteter forbeholdes barns premisser, så betyr det ikke at de ansattes påvirkning er uviktig. De voksne er de store rollemodellene. Med veiledning, observasjon og støtte hjelper vi barna til å utvikle lekekompetansen og det gode samspillet i lek. Noen ganger trenger barna oss bare som en trygg voksen som er tilgjengelig (observatør), mens andre ganger trenger de oss som tilretteleggere, og inspiratorer (deltagende). Det er først ved å engasjere seg i leken at de voksne kan bidra til utviklingen av et stimulerende og positivt lekemiljø. Vi lar barna styre leken og gir de positiv respons på barnets påfunn og fantasi. For eksempel kan barnet tildele den voksne en rolle "Du er mamma", eller finne på reglene i leken. Forholdet mellom voksne og barn preges da av symmetri, ved at barn er med å styre samspillet ut fra sine spontane innspill. I følge Berit Bae (2014) får de i slike lekende dialoger

kjent på sin vilje både til å bestemme og til å uttrykke fantasi og følelser, samtidig som de erfarer at voksne tilpasser seg og har respekt for deres intensjoner. Vi tar også initiativ til lek og inviterer barna med på ulike typer lek, eller bare foreslår en lek. Hos oss tilpasser de voksne sin rolle ut ifra hva barna trenger av støtte. Voksne skal ikke gå inn i leken og late som om de er barn, men de kan gå inn i respekt for at her er det barna som bestemmer, og ta roller som er naturlige i situasjonen. Det er det også viktig at barn kan få leke uforstyrret uten voksnes innblanding. Det er vårt ansvar at alle barna gjør seg gode erfaringer i samspillet med andre barn og at de har noen å leke med. Det er ingen selvfølge at alle barn kan leke. Den sosiale leken er krevende, og ikke alle barn behersker lekens sosiale spilleregler. Vi observerer og reflekterer for å fange opp konflikter, de som er utenfor i lek, og hjelpe disse barna til å komme inn i leken på en god måte. Å observere leken til barn kan også gi oss nyttig informasjon om deres utvikling, og være med å gi signaler om hvilke stimulanser og utfordringer både det enkelte barn og barnegruppen som helhet trenger.

Tilrettelegging for variert lek. Vi benytter ofte betegnelsen "frilek", og leken er med oss i store deler av barnehagedagen. Vi leker inne, ute og på tur. Organisering av barnehagen er viktig for å skape rom for leken. Da tenker vi både organisering i forhold til å gi nok tid og plass til å leke, samt legge til rette for spennende lekemiljøer. Vi er opptatt av å dele barna i mindre lekegrupper. Dette kan skape ro og konsentrasjon, samt gjøre det enklere å følge et leketema. Vi er også opptatt av å unngå for mye avbrytelser i barnas lek. Vi er inne og ute på forskjellige tidspunkter, slik at vi drar nytte av de andres avdelingers lekemiljøer og materiell.

Vi observerte barnas lek, og så hva de interesserte seg for. Dette dannet grunnlaget for et variert og spennende inne – og ute lek miljø. Uteleken er en viktig del av dagen vår, og leken får en stor og naturlig plass på uteområdet og på turer. Ute får barna trening i å bruke kroppen på forskjellige måter, og prøvd seg på balansen mellom trygghet/nærhet til de voksne og selvstendighet. Vi er ofte på turer og barna benytter naturelementer som lekemateriell. Det bidrar til kreativitet, nysgjerrighet, fantasi og spontanitet og gjør at barna får et nytt spillerom for leken sin. For å stimulere leken er det viktig at barna får opplevelser, erfaringer og ny kunnskap av ulike slag. Vi er opptatt av at barnehagens innhold skal inspirere til fantasi, skaperglede og livsutfoldelse. Vi tilrettelegger dette etter barnas interesser og modenhetsnivå. Det sikrer vi gjennom temaarbeid og tilrettelagte aktiviteter. Gjennom for eksempel turer, lesing, dramatisering, musikk og forming får barna næring til leken. Sosial kompetanse er en forutsetning for å delta i lek. I samhandling med andre lærer barna sosial kompetanse. Barn som tar initiativ til lek og som er i stand til å vedlikeholde vennskap med andre barn, har gjerne en god sosial kompetanse.

Voksne skal utvikle felles forståelse og praksis på hva den voksnes rolle i lek er Tiltak: - Tilrettelegge for det fysiske miljøet; Det kan være seg ommøblering, supplering, og bytte av leker og lekemiljøer, gjerne med utgangspunkt i barnas interesser, slik at lekemiljøene blir dynamiske og levende - Dele barna i mindre lekegrupper - Observer barn i lek. Benytte planleggingsdager, personalmøter, avdelingsmøter og assistentmøter til refleksjon. - Kurs - Voksne skal være lydhøre, aktive, støttede og oppmuntrende i barnas lek - Gjennom hele året vil barnehagen ha et felles leketema. Kompetanse og erfaringer skal deles og diskuteres på tvers av avdelingene. Foreldre vil få innsyn i arbeidet gjennom ulik dokumentasjon på vegg, månedsbrev og foreldremøtet.

Leketemaer gjennom året:

September/oktober	Rollelek (2-6 år)
November/desember	Konstruksjonslek
Januar/februar	Språklek
Februar/mars	Kreativ lek
April	Bevegelseslek (tumlelek for de yngste)
Mai/juni	Uteleken

Sagt av Astrid Lindgren:

Jeg skulle ønske at dagens barn lekte mer enn de gjør. For den som leker som liten får en rikdom inni seg som man kan øse av hele livet. Man bygger opp en varm, hyggelig verden inni seg. En verden som gir styrke om livet blir vanskelig. Et sted man kan ty til motgang og sorg

Arbeid mot mobbing

Vi vil at ingen barn skal mobbe eller bli mobbet i barnehagen. Det er utarbeidet en handlingsplan mot mobbing i Bærumsbarnehagen.

BarnehagenVår Fossum Grendehus sine mobbeforebyggende tiltak går blant annet ut på å skape et godt psykososialt miljø hvor trivsel og trygghet står i sentrum. Vi jobber med å skape forståelse for ulikhet, fremme mangfold og likestilling, samt å ha respekt for andre menneskers ulikheter fra slik en selv måtte være. I BarnehagenVår Fossum Grendehus jobber personalet hver dag for at barna både skal gi- og oppleve varme, toleranse og respekt i sine relasjoner til andre. Vi har fokus på å være aktivt tilstedeværende i alle situasjoner barnehagehverdagen består av, både for å kunne være gode rollemodeller i lek og annen aktivitet, men og for å kunne observere/forhindre at det oppstår situasjoner hvor barn blir marginalisert. Barnehagens personale er svært bevisste på hvordan de selv opptrer i samvær med barna, og med andre voksne, for på denne måten å skape gode holdninger og gode relasjoner.

Andre måter å styrke det psykososiale miljøet i barnehagen er å skape trygge arenaer hvor barna opplever at de kan være seg selv og dele sine tanker og følelser. Det er svært viktig at barna kan gå barnehagehverdagen i møte med en følelse av tilhørighet i gruppen og at den

rollen man har i gruppen er bygget på barnets egne premisser. Alle barn er forskjellige, og det er i barnehagen vi legger grunnlaget for åpenhet, respekt og toleranse.

Et godt foreldresamarbeid preget av åpenhet og god dialog spiller en stor rolle i vårt arbeid mot mobbing i barnehagen. Dette barnehageåret vil vi ha fokus på vennegrupper der barna løpet av året besøker hverandre.

Realfag – undring og glede knyttet til matematikk og naturfag

Vi vil at alle barn skal oppleve undring og glede knyttet til matematikk og naturfag.

I tråd med Rammeplanens fagområder jobbes det med realfag i barnehagen, da hovedsakelig under fagområdene «Antall, rom og form» og «Natur, miljø og teknikk». Arbeidet med disse fagområdene innebærer blant annet å få kjennskap til ulike former, mønstre og matematiske begreper, samt tilegne seg kunnskaper om naturens prosesser, dyreliv og planteliv.

Leken spiller hovedrollen i de læringsprosesser som skjer i barnehagen, og det er nettopp gjennom leken at barnas realfaglige kompetanse kan styrkes. I BarnehagenVår Fossum Grendehus spiller personalet en aktiv og involvert rolle i alle barnehagedagens øyeblikk og kan på denne måten gi barna de beste forutsetningene for en god forståelse for realfaglig kunnskap.

Aktiviteter som eksempelvis: konstruksjonsbygging med store og små klosser gir erfaring med ulike mønstre og former. Brettspill med/uten terning, puslespill +++ o.l. Hverdagsaktiviteter som å dekke på/av matbordet før/etter spising- eller å rydde leker tilbake i kassene sine- gir barna gode erfaringer med tallforståelse, parkopling, kategorisering og sortering.

Gjennom arbeid med Rammeplanens fagområder står fokus på barnas språk og språkutvikling sentralt. I arbeidet med å gi barna realfaglig kunnskap og kompetanse er det svært viktig at barna lærer de korrekte realfaglige begrepene og at de får mange erfaringer med disse begrepene. God og variert begrepsforståelse må bygges på gode erfaringer i samspill med gode voksne språkmodeller, som setter ord på og retter fokus mot viktige sider av språket. Det er gjennom felles opplevelser i barnehagen at barna får et godt utgangspunkt for å være i dialog rundt et felles tema og på denne måten også utvikle begrepene sine. I arbeidet med de minste barna i barnehagen hvor verbalspråket er i et tidlig utviklingsstadiet er benevnelse samt korrekt bruk- og forklaring- av begreper like viktig, men her brukes konkrete, bilder og andre visuelle hjelpemidler mer regelmessig som et språkverktøy.

I arbeidet med naturfag, nærmere bestemt fagområdet «Natur, miljø og teknologi», prioriterer barnehagen å ha et aktivt og innholdsrikt uteliv. Vi tar i bruk barnehagens nærområde og bruker det som en plattform hvor vi ser naturens prosesser tett på. At barn får kunnskap om de naturlige prosessene vedrørende planteliv og dyreliv som foregår i naturen kan blant annet gi en begynnende forståelse for hvorfor det er viktig at vi tar vare på naturen rundt oss. På sikt kan dette gi en dypere forståelse av bærekraftig utvikling. Vi fokuserer på å

gi barna de riktige verktøyene til å kunne forstå naturen rundt seg og det mangfoldet naturen innehar. Ved å unngå antropomorfering (menneskeliggjøring) av dyr og natur er viktig for at barna kan få en forståelse om at dyr, planter og insekter er noe *annet* enn det vi mennesker er. Dette kan være med på å skape undring og forskningstrang hos barna. Ved å ha temabaserte prosjekter med utgangspunkt i barnas spørsmål, tanker og interesser kan man være sammen om å finne svar på det man undrer seg over, og skape gode felles opplevelser i natur og nærområde for barna.

Barnehagens pedagogiske innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig og variert, og utformes slik at hvert enkelt barn får opplevelser og erfaringer som støtte for sin utvikling av kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Samtidig skal innholdet støtte språklig og sosial kompetanse gjennom felles opplevelser og samvær. Barnehagens oppgaver er beskrevet i [Lov om barnehager](#) og i [Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver](#).

Barnegruppen Måne

Under måltid, turer, samling og voksenstyrte aktiviteter er barna oftest delt inn i mindre grupper. Dette gjør vi for at samtaler ved disse aktivitetene skal være aldersrelaterte.

Dagsrytme Måne:

- 07:30 Barnehagen åpner
- 07:30 – 08:30 Frokost
- 08:30 – 09:00 Frilek
- 09:00 – 09:30 Samling i 3 grupper
- 09:30 – 11:30 Aktiviteter i grupper
- 11:30 – 12:15 Lunsj
- 12:15 – 14:30 Frilek / Voksenstyrte aktiviteter inne eller ute.
- 14:30 – 15:15 Ettermiddagsmåltid
- 15:15 – 15:30 Hvilestund/ lese bok sammen
- 15:30 – 16:45 Frilek inne eller ute.
- 16:45 Barna hentes innen 16:45
- 17:00 Barnehagen stenger

Ukesrytme Måne:

MANDAG: Fri lek. Under samlingsstund jobber vi med sosial kompetanse med hjelp av hjerteprogrammet, og venneboken.

TIRSDAG: Turdag for seler og delfiner. Turen varer fra ca. 09:30 til 13:45. Husk gode turklær og sekk med sitteunderlag, drikke og skiftetøy. En gang i måneden drar delfiner på eventyrstund på Eiksmarka bibliotek. Formingsaktivitet for skilpadder. Mellom måltidene vil barna ha aktiviteter basert på månedstemaet.

ONSDAG: Gruppeinndeling med *Ordgrupper og lesegrupper*. Mellom måltidene har vi styrte aktiviteter eller fri lek delt i grupper.

TORS DAG: Turdag for skilpadder. Turen varer fra ca. 09:30 til 13:45. Husk gode turklær og sekk med sitteunderlag, drikke og skiftetøy. Formingsaktivitet seler og delfiner. Mellom måltidene vil barna ha aktiviteter basert på månedstemaet.

FREDAG: Delfinklubb (førskolebarna) har egne aktiviteter. En gruppe vil hver fredag dra til butikken for kildesortering.

Dagsrytme Sol:

- 07.30: Barnehagen åpner
- 07.30-08.30: Frokost
- 09.00: Samlingsstund
- 09.15-11.00: Utetid
- 11.00: 1. måltid
- ca. 11.30-ca. 13.30: Soving
- 14.00: 2. måltid
- 14.30- 16.00: Vi deler inn barnegruppen i små grupper med ulike aktiviteter og lek.
- 16.00-17.00 Frilek

Ukesrytme Sol:

MANDAG: Vi har fokus på barnas frilek og deler inn i smågrupper. På denne måten får vi voksne bedre forutsetninger til å være med i barnas lek, samtidig som barna får mer rom rundt seg- og større mulighet til å uttrykke seg i en mindre gruppesammenheng. Hver dag har vi også samlingsstund med sang og musikk, høytlesning eller eventyrstund med konkreter.

TIRSDAG: Turdag! Vi går på tur i nærområdet og har lek og forskjellige aktiviteter med fokus på bevegelse, mestring og glede. Husk gode klær tilpasset vær og vind, tusekker med ordentlige skulderreimer slik at de sitter godt på små skuldre og sitteunderlag. De eldste barna på avdelingen øver på å smøre egen matpakke som tas med på tur. Turene varer fra ca. 09.30-11.30. Hver dag har vi også samlingsstund med sang og musikk, høytlesning eller eventyrstund med konkreter. På turdager har vi samlingsstund når vi ankommer vår turdestinasjon.

ONSDAG: Vi har fokus på barnas frilek og deler inn i smågrupper. På denne måten får vi voksne bedre forutsetninger til å være med i barnas lek, samtidig som barna får mer rom rundt seg- og større mulighet til å uttrykke seg i en mindre gruppesammenheng. Hver dag har vi også samlingsstund med sang og musikk, høytlesning eller eventyrstund med konkreter.

TORS DAG: Turdag. Vi går på tur i nærområdet og har lek og forskjellige aktiviteter med fokus på bevegelse, mestring og glede. Husk gode klær tilpasset vær og vind, tusekker med ordentlige skulderreimer slik at de sitter godt på små skuldre og sitteunderlag. De eldste barna på avdelingen øver på å smøre egen matpakke som tas med på tur. Turene varer fra ca.

09.30-11.30. Hver dag har vi også samlingsstund med sang og musikk, høytlesning eller eventyrstund med konkreter. På turdager har vi samlingsstund når vi ankommer vår turdestinasjon.

FREDAG: Vi deler inn i smågrupper og har fokus på et månedlig temabasert prosjekt. Måten det jobbes med prosjektet varierer utifra gruppene og de ulike aldersforutsetningen. Inndeling gir oss bedre forutsetninger for en spennende og engasjerende utforskning av ulike temaer.

Omsorg

Barn har rett til omsorg og skal møtes med omsorg i barnehagen. Omsorg er et av barnehagens hovedfundament og det er en viktig forutsetning i all utvikling, læring og dannelse som skjer i barnehagen.

En omsorgsfull relasjon er preget av lydhørhet, nærhet, innlevelse, evne og vilje til samspill, og det er de voksnes plikt og ansvar og vise omsorg i sine relasjoner med barna. (Rammeplan).

I BarnehagenVår Fossum Grendehus jobber personalet for at alle barn opplever sin hverdag i barnehagen som trygg og stabil, og at de opplever god omsorg i sine relasjoner til både voksne og barn.

Omsorgsbegrepet favner også det ansvaret vi har med å gi barna en begynnende forståelse for betydningen av gode vaner og sunt kosthold. Mat og drikke i barnehagen utgjør en betydelig del av barnas totale kosthold, og er derfor av stor betydning for barns utvikling og helse.

I BarnehagenVår Fossum Grendehus serveres det 3 varme måltider i uken, samt ett brødmåltid hver dag (to brødmåltider de dagene det ikke er varmmat) og melk. Tirsdager og torsdager lager personalet sammen med en gruppe barn grøt til første måltid. Frukt og grønt serveres hver dag til «fruktstund». Barnehagen har et ansvar for å legge til rette for måltider som fremmer helse, og skal bidra til at barna får gode vaner når det gjelder kosthold. Barnehagens mattilbud består av diverse supper, fiskemåltider og kjøttmåltider med tilhørende grønnsaker og poteter. Brødmåltidene serveres med et utvalg av pålegg, bl.a. skinkeost, makrell i tomat, skinke, gulost, leverpostei og kaviar.

Barnehagen er en arena hvor barn på en naturlig måte kan tilegne seg kunnskaper og gode holdninger når det gjelder mat, måltider og hygiene. God hygiene står sentralt i et helseperspektiv, og i BarnehagenVår Fossum Grendehus får barna kunnskap om *hva* som er god håndhygiene og *hvorfor* det er viktig med god håndhygiene.

God helse innebærer også fysisk aktivitet, som er- og skal være- en viktig del av barnehagedagen. Det er gjennom småbarnsalderen at barn tilegner seg grunnleggende motoriske ferdigheter, samt kroppsbeherskelse og fysiske egenskaper (Rammeplan). Fysisk aktivitet i samspill med hvile er en viktig balanse vi må fokusere på gjennom ulike former for lek og aktivitet i barnehagehverdagen. Ved å ha lek og aktivitet som skaper bevegelsesglede og begeistring hos barna har vi i BarnehagenVår Fossum Grendehus kontinuerlig med fysisk aktivitet som et helsefremmende tiltak.

Personalet i barnehagen gir barna en innsikt i hvordan de kan ivareta god helse gjennom fysisk aktivitet. Derfor er det viktig at barna får en begynnende forståelse for kroppens funksjoner, og hvorfor det er viktig at man er i fysisk aktivitet hver dag.

Lek

Lek en stor del av barets utvikling som viser på både fysisk og mental sunnhet. Det hjelper et barn å styrke utviklingen innen de språklige, emosjonelle, sosiale, kognitive, moralske og motoriske områdene.

I BarnehagenVår Fossum Grendehus deler vi oss ved det frie leken i små grupper når vi er inne der ulike lekeområdet innbyr til å brukes. Vi prioriterer at ha en voksen tilsted i hvert rom der barna finner seg i. Den voksne hjelper til barna å sette i gang lek, støtte, være gode modeller, observere og veilede så at kvaliteten på leken holdes høyt.

Stjernerommet

Spise og aktivitetsrom. Det finns store legoblokker som barna kan bygge med, en togbane og store biler at kjøre med.

Solrommet

Solrommet er et rom for de aller minste der mye rollelek er i gang samt motoriske leker. Frokost spises sammen her inne.

Månerommet

Månerommet er fordelt i små lekehjørner der man kan velge ulike leker.

Ved byggebord kan man ta fram ulike legomaterial og klosser. Her velger barna oftest bygge garasjer til biler, gårder til dyr, fly, hus, romskip, og alt som deres fantasi kan finne på.

Ved et annen hjørne finner vi små rollelekeskap der ting er alltid framme for at barna skal fristes at sette igang med rolleleker direkte uten at trenge ta fram material. Vi har en bondegård, en savanne for ville afrikanske dyr, et hav for vanndyr og landskap for dinosaurer.

Ved et bord i månerommet så tas det fram pusselspill og bordet kan brukes som tegnebord også. Vi har en bilteppe og en bilbane der det også kan lekes med togbanen.

Hemsen

På hemsen er rommet delt i to deler, ene delen er en butikk der barn kan ha mange morsomme late som leker, samt den andre delen der det finns ett hjem med komfyr, seng, bord og stoler. Hemsen er et rom for rolleleker.

Fellesrommet

Fellesrommet er rommet der de store barna spiser. Ved borden der har vi også material som kan tas fram, der vi har mer stillesittende aktiviteter som at tegne, perle med ulike perler, leke med plastilina. Det er et rom der vi også har de mer estetiske aktiviteter med forming og maling. Dukkehus og lesestol er det også på fellesrommet.

Den frie leken ute organiseres på den måte at barna velger mer fritt på hvor de vil befinne seg i og velger lek deretter. Vi har utelekkort som brukes som mer styrt lek av de voksne og barna kan velge når de har lyst til at leke sånne leker. De voksne ser til at være tilstede som modeller og veileder der barna er.

Læring

Læring i barnehagen foregår gjennom undring, utforskning og mestring.

Lek og læring i barnehagen kan sees som to sider av samme sak, og det er på lekens premisser at læring skal skje. Læringen finner sted i samspillet mellom voksne og barn eller mellom barn-barn.

I BarnehagenVår Fossum Grendehus tilrettelegger de voksne for ulike typer lek som fremmer læring, samt å bruke alle dagligdagse situasjonene som springbrett for barnas læringsprosesser. Læring begrenser seg ikke til tid og rom, men er en dynamisk prosess som tar plass uansett hvor vi ferdes i barnehagedagen.

Naturen som en læringsarena er svært verdifull for oss, og det er her mye av utforskningen og mestringen til barna skal skje. Gjennom mestring utvikler barna motivasjon og selvtillit til videre læring gjennom leken.

Personalet i BarnehagenVår Fossum Grendehus er motivatorer, deltakere og tilretteleggere i og for barnas lek. Personalet observerer barna hver dag for å hjelpe barna i leken når konflikter oppstår og barn ikke kommer med i lek.

Barns medvirkning

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet (Jf. Barnehageloven § 3).

Barnas rett til medvirkning i barnehagen skal derfor fremmes i vår daglige praksis.

Medvirkning er avgjørende for at barna skal få et eieforhold til sin egen barnehagehverdag, og på denne måten bli kjent med og fremme barnehagens demokratiske prosesser.

Barnas medvirkning kan eksempelvis gjelde hvordan samlingsstunden skal foregå, hvor vi skal gå på tur- og hva vi skal gjøre på turen eller hvilke temaer vi skal jobbe med på avdelingen og hvordan vi skal jobbe med temaet. Barnas ideer og tanker imøtekommes i samsvar med barnets alder og modenhet, og skal alltid møtes av en lyttende og omsorgsfull voksen.

Barnas vurdering av barnehagens praksis er nødvendig og uvurderlig- nettopp fordi det er barnas opplevelse av sin *egen* hverdag som uttrykkes. Vi voksne skal ta hensyn til, og imøtekomme barnets tanker og følelser som det best lar seg gjøres. I vårt vurderingsarbeid er det viktig å løfte frem hvordan vi voksne lytter til det barna tenker og uttrykker, og hva vi gjør med den informasjonen dette gir oss. Det er barnas ulike uttrykk for tanker rundt egen hverdag vi skal bruke som grunnlag for evaluering av vår pedagogiske praksis.

Det psykososiale miljøet

Barn prøver og eksperimenterer med sosiale ferdigheter i lek og aktiviteter sammen med andre barn og voksne. Å arbeide med sosial kompetanse er vesentlig for å kunne motvirke vold, diskriminering og mobbing.

I barnehagen arbeider vi for å støtte både enkeltindividets og gruppens sosiale ferdigheter. I Barnehagen Vår Fossum Grendehus er personalet rollemodell i dette arbeidet. Tydelige og aktive voksne er nødvendig for å skape et godt og inkluderende miljø for barna.

For å fremme barnas sosiale ferdigheter og styrke selvbildet jobber vi med:

1. samarbeid
2. selvhevdelse
3. selvkontroll
4. empati
5. ansvarlighet

Samarbeid blant barn kan stimuleres i både lek og aktiviteter. Voksne veileder barna i turtaking, dialog, det å lytte, dele og hjelpe.

Noen barn må veiledes til å ta i bruk selvhevdelse. Her skal personalet være med som modeller for barnet i forhold til hvordan man inngår i lek. Det å samtale med barn om at alle har lov til å si det de mener og ønsker er også viktig.

Selvkontroll og selvregulering stimuleres ved at voksne hjelper barn til å ta i bruk strategier for å styre sin egen atferd, og ved bruk av spill og leker med ulike regler som barna må forholde seg til. Leken er også en viktig arena for å trene selvregulering.

Empati hos barn styrkes ved at barna får lære seg om egne og andres følelser. Kun når barna vet hva følelser er, og forstår at andre også har følelser, kan de evne å vise empati (medfølelse) for andre. Det å samtale med barn om følelser er altså svært viktig, og man kan ikke anta at barn selv vil tilegne seg disse abstrakte fenomenene uten voksnes veiledning.

Ansvarlighet styrkes ved å gi barn aldersadekvate oppgaver og ansvar. Sosial kompetanse hos barn styrkes altså i dagligdagse samspill mellom barn og mellom barn og voksne i hverdagen.

Språk

Språket er personlig for oss mennesker i den forstand at det er identitetsskaperne og nært knyttet til våre følelser (Rammeplan).

Språket som et redskap for tenkning, og et uttrykk for vår tanker og følelser, viser hvor viktig det er med ett godt språkmiljø i barnehagen hvor vi hele tiden omgir oss med ulike relasjoner med menneskene rundt oss.

De voksne i barnehagen har et stort ansvar i arbeidet med barnas språkutvikling og for å skape et godt språkmiljø. Vi har et stort fokus på språkarbeid gjennom hele barnehageåret, og språkarbeid er underliggende i arbeidet med alle fagområder. Høytlesning, bruk av konkrete i eventyrstunder og samlinger, i tillegg til samtale med barna er fine måter å formidle språk og skape rom for barnets utforskning av språket.

I arbeidet med språk er det svært viktig at barna gis felles opplevelser og referanser gjennom barnehagedagene. Eksempelvis kan turer -både i skogen og i vårt umiddelbare nærmiljø- gir barna felles opplevelser som sådan gir et flott utgangspunkt for arbeidet og utviklingen av og med språk i barnehagen.

I det daglige arbeidet med språk på avdelingen fokuserer vi i tillegg mye på benevning av både det vi ser og det vi gjør gjennom barnehagehverdagen.

På Sol skal vi i løpet av høsten på ta i bruk "Tegn til tale".

Måne vil jobbe videre med ordgrupper og lesegrupper.

Begge avdelingene vil ta i bruk « snakkepakken ». Det er et pedagogisk verktøy som brukes for å styrke barns språkutvikling. Personalet har vært på snakkepakke kurs.

Likestilling og likeverd

For å kunne jobbe systematisk med likestilling og likeverd kreves det et samarbeid med barnehagen og hjemmet slik at man har en felles syn på hva som er viktig at formidle våre barn. Det kreves at vi er gode modeller og at vi er klar over *hva* vi sier, *hvordan* vi er mot oss selv og hverandre.

I barnehagen unngår vi å prate om ulike leker som «gutte- og jente-lek», om farger og klær som «gutte- og jenteklær og farger». Det er veldig viktig at vi er bevisst på hvor lett det er å sette inn barn i ulike roller som «jenter er morsomme og liker å leke prinsesser som trenger en prins som kommer og befri dem» og «gutter må tåle litt og vare tøffe og superhelt» vi ønsker å unngå bruket av slike setninger.

Det er viktig at alle barn føler seg sett uansett alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn.

I BarnehagenVår Fossum Grendehus jobber vi systematisk med likestilling og likeverd gjennom å gjøre barna bevisst på sin kropp og hva er det som er lik de andres og hva er det som er annerledes. Vi skal jobbe med tema «Kroppen min».

Under familierolleker er det viktig at vi tar opp de ulike bilder på hvordan en familie kan se ut. At vi gjør våre barn bevisst på at det kan finnes ulike konstellasjoner på hvordan en familie kan vare bygget på.

Rollelek er en god måte å ta opp tema som er vanskelige for både oss voksne og barn å prate om. Barn tar mye informasjon gjennom å observere oss voksne.

Det er viktig at miljøet der barna leker er så kjønnsnøytralt som mulig og dette er noe vi er bevisst på når vi planerer hvordan rommene skal se ut.

Det skjer en konstant evaluering om planleggingen, gjennomføring og vurdering av miljø, lek og de voksnes innstillinger i vårt arbeid med likestilling og likeverd.

Barnehagen vil ha fokus på barns grenser i forhold til egen kropp.

Fagområdene/ progresjonsplan

Progresjonsplanen beskriver hvordan barnehagen arbeider med de syv fagområdene som er beskrevet i rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Fagområdene vil sjelden opptre isolert. Flere områder vil ofte være representert samtidig i temaopplegg og i forbindelse med hverdagsaktiviteter.

Barna skal utfolde skaperglede, undring og utforskertrang.

Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

KOMMUNIKASJON SPRÅK TEKST

1-2 år:

Vi bruker enkle regler og bevegelsessanger. Pekebøker og billedbøker. Vi benevner og setter ord på ting, handlinger og følelser. Vi hjelper barna til å gjøre seg forstått.

3-4 år:

Vi teller og synger i samlingsstunder og i mer uformelle situasjoner. Billedbøker med mer tekst. Vi hjelper barna til å gjøre seg forstått.

5-6 år:

Øver på å skrive navnene sine. Leser lengre historier Utvikler fortellerkompetanse. Blir kjent med bokstaver, tall og geometriske figurer. Vi snakker om det å begynne på skolen.

KROPP BEVEGELSE MAT OG HELSE

1-2 år:

Går turer. Bruker bestikk og kopper selv og øver på riktig grep. Øver på å vaske hender. Pottetrening .

3-4 år:

Går på lengre turer. Øver på å hinke, balansere, bruke pedaler på syklene. Øver på å lage fart selv på huskene. Øver på riktig grep og finmotorikk. Øver på å være aktive ved av og påkledning. Skiskole for 4 åringer. Bevisstgjøring på innhold i matvarer.

5-6 år:

Gå lengre turer. Klatrer i trær. Er selvstendige ved av og påkledning. Godt innarbeidede hygieniske rutiner ved toalettbesøk og måltider. Skiskole. Deltar i matlaging tirsdager og torsdager. Bevisstgjøring på innhold i matvarer.

KUNST KULTUR KREATIVITET

1-2 år:

Bli kjent med barnehagens ulike tilbud, både de ulike rommene og lekene. Maleaktiviteter i tillegg til tilgjengelige farger.

3-4 år:

Mer selvstendig utforskning av mulighetene i de ulike tilbudene i barnehagen. Utforske fargenes muligheter.

5-6 år:

Utforsker vår kreativitet. Duplo og kaplaklosser brukes på mange kreative måter. Blir kjent med rytmeinstrumenter. Introdusere ulike typer klosser som inspirerer til nye byggeteknikker. Spiller sanger med rytmeinstrumenter. Dramalek. Blir kjent med ulike musikkjangre. Avansert rollelek.

NATUR MILJØ TEKNOLOGI

1-2 år:

Sorterer og frakter gjenstander. Blir kjent med nærmiljøet og årstidene. Blir kjent med sansene. Enkle fysikkeksperimenter.

3-4 år:

Sorterer søppel. Hver fredag går en gruppe til butikken for å kildesortere. Etter hver gang vi har sortert, får hele barnegruppen et klistermerke. Etter 5 klistermerker får de en samlet belønning. Bevisstgjør barna på å rydde etter seg selv på tur. Bli kjent i større del av nærmiljøet. Enkle fysikkeksperimenter.

5-6 år:

Sortere søppel. Hver fredag går en gruppe til butikken for å kildesortere. Etter hver gang vi har sortert, får hele barnegruppen et klistermerke. Etter 5 klistermerker får de en samlet belønning. Barna får større ansvar for å rydde etter seg selv og hjelpe andre til å rydde etter seg på tur. Lærer om gjenvinning og gjenbruk. Fysikkeksperimenter.

ETIKK RELIGION FILOSOFI

1-2 år:

Vi setter ord på handlinger og følelser, og de voksne hjelper til ved konflikter. Stille åpne spørsmål og undre seg sammen. Vi markerer høytider og merkedager. Bevisstgjøring på egne grenser og verdier.

3-4 år:

Oppdage sammenhenger mellom handlinger og følelser. Veilede barna til å finne egne løsninger i konfliktsituasjoner. Stille åpne spørsmål og undre seg sammen. Markere høytider og merkedager. Bli kjent med andre kulturer. Bevisstgjøring på egne grenser og verdier.

5-6 år:

Diskutere handlinger og følelser. Filosofere sammen. Finne egne løsninger i konfliktsituasjoner. Større forståelse for hvorfor vi markerer høytider og merkedager. Bli kjent med flere kulturer. Bevisstgjøring på egne grenser og verdier.

NÆRMILJØ SAMFUNN

1-2 år:

Turer i nærmiljøet. Tur til museum. Vi rydder etter oss på tur. Vi lager mat på tur.

3-4 år:

Turer i nærmiljøet og lengre turer. Vi rydder etter oss på tur.

Biblioteksturer og besøk på skolen.

Samtaler omkring hvordan vi tar hånd om naturen.

Vi lager mat på tur.

5-6 år:

Vi benytter oss av turmål lengre unna samt benytter nærmiljøet. Vi rydder etter oss på tur.

Biblioteksturer og besøk på skolen.

Samtaler omkring hvordan vi tar hånd om naturen.

Vi lager mat på tur.

ANTALL FORM ROM

1-2 år:

Puslespill med knotter og\eller store brikker. Lek med former. Utforske avdelingene.

Arbeid med barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning.

3-4 år:

Puslespill i ramme med store brikker og enkle spill. Gjenkjenne former i omgivelsene.

Arbeid med barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning.

5-6 år:

Større puslespill med flere brikker og mer avanserte spill. Tegne og sette ord på former.

Teller i samlingsstunder. Enkle hinderløyper.

Skattekart. Tall og formleker. Hinderløype.

Arbeid med barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning.

Kulturarena

I Fossum Grendehus setter vi stor pris på kulturelle tradisjoner og vil med samarbeid med hjemmet kunne ha et stor engasjement for å kunne markere disse tradisjoner.

Lokale kulturbegivenheter og tradisjoner

- Tur til Eiksmarka og Bekkestua bibliotek.
- Brannvernuke.
- Bollefest – vi inviterer de barna som har begynte i første klasse på Bollefest sammen med deres familie.
- Adventsamling – Månebarna besøker Grinilund kirke.
- Lucia – Vi inviterer familiene til Luciafeiring med Luciatog, Luciakaffe og lussekatter.
- Juleverksted – felles Sol og Måne.
- Nissefest – Vi feirer Nissefesten med å snakke om hvorfor vi feirer jul. Vi danser rundt juletreet. Forteller nisseeventyr, spiser nissegrøt og kanskje kommer nissen i år også.
- Juletretenning – foreldrerådet ansvar.
- Karneval – Barna får selv velge hva de ønsker å kle seg ut i, og vi spiser spennende mat.
- Skiskole for 4-5 åringene.
- Fastelavn – Vi plukker fastelavnsris som vi pynter med fjær. Baker fastelavnsboller og snakker om hvorfor vi feirer fastelavn.
- Påske – vi lager påskepynt, snakker om hvorfor vi feirer påske. Har stor påskefrokost med alle barna og deres familier.
- Vårfest – Øve på å gå i 17. mai tog felles for Sol og Måne.
- Sommerfest – Sommeravslutning med sommerfest. Foreldrerådet har ansvar for festen med innspill fra personalet.
- Bondegårdstur.
- Bogstadvannet.
- Resirkulering.

Overgang fra barnehage til skole

Bærum kommune har fastsatte rutiner for [overgang fra barnehage til skole](#).

Bærum kommune utarbeidet en oppfølgingsplan ” Rutiner for overgangene til opplæringsløpet”, som blant annet tar for seg overgangen barnehage og skole. Målet for oppfølgingsplanen er å ” ha utviklet samarbeid mellom barnehage, grunnskole og videregående skole for å gi et mer helhetlig og sammenhengende utdanningsløp for barn og unge i Bærum kommune”.

- Vi ønsker å samarbeide med BarnehagenVår Fossum Terrasse, Eiksmarka og Grini bhg avd. Fossum som er i nærmiljøet, slik at barna i vår barnehage blir kjent med andre barn som også skal begynne på Eiksmarka skole.
- Barnehagen har en egen 5-årsgruppe som fokuserer på førskoleaktiviteter.
- Vi inviterer fjorårets 5-åringer på Bollefest i september.
- På høstens foreldremøte informerer styrer om overgangen mellom barnehage og skole og forteller om skjemaet ” Overføring av informasjon mellom barnehage og barneskole”. Dette skjemaet fyller foreldrene og pedagogisk leder ut på vårens foreldresamtale.
- Faglig samarbeidsmøte mellom pedagogiske ledere i barnehage og lærere med kjennskap til arbeidet på 1. trinn (tidspunkt 1. kvartal)

Eiksmarka skole kontakter barnehagen i løpet av våren for å komme på besøk.

Skolen inviterer førskolebarna til besøksdag i mai/juni.

Dersom det er behov har vi overføringsmøte på enkelte barn. Foreldre, pedagogisk leder, styrer, PPT, logoped, fysioterapeut, helsesøster, BUP, rektor, lærer, SFO kan ved behov være med på dette møtet.

Samarbeid med barnas hjem

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling (jf. [barnehageloven](#) § 1).

Den daglige kontakten med foreldrene er den viktigste kontaktarenaen. Ved henting og levering utveksles det viktig informasjon om hvert enkelt barn, og det er både foresatte og de ansattes ansvar at denne infoen blir innhentet og gitt.

Det blir gjennomført foreldresamtaler hvert år, samt en oppstartsamtale for de nye barn i barnehagen.

Det er lov å ønske seg en samtale når som helst på året dersom noen føler behov for det.

Vi skal være en barnehage hvor foreldre opplever trygghet og anerkjennelse.

I løpet av et barnehageår vil det bli arrangert to foreldremøter.

Et om høsten og et på vårsiden.

I tillegg blir det også arrangert to dugnader.

Vi ønsker foreldrene velkommen til deltagelse ved ulike arrangementer gjennom året.

For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha

Et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.

(Barnehageloven § 4 Foreldreråd og samarbeidsutvalg)

Samarbeidsutvalget (SU)

barnehagens arbeid med planlegging, dokumentasjon og vurdering. Pedagogisk leder har ansvar for planlegging, dokumentasjon og vurdering av arbeidet i barnegruppen han/hun har ansvar for ([rammeplan](#), kap. 4).

Dokumentasjon

Dokumentasjon brukes for å sikre en demokratisk, kritisk og reflekterende praksis. Barnehagen bruker noen bestemte kartleggingverktøy i forhold til språk og sosial kompetanse. Ved kartlegging av språk benyttes skjema TRAS og ALLE MED til kartlegging av sosial kompetanse.

- Månedsbrev med hva som skjer kommende måned og evaluering fra forrige. Månedsplan.
- Barnas permer inneholder; bilder, praksisfortellinger, barnas kunst m.m.
- Samtaler og intervjuer med barna.
- Bilder av barna.
- Dagsrapport.
- Barna er med på å dokumentere sin egen hverdag gjennom bilder.
- Filming av barna
- Digital fotoramme
- Den daglige kommunikasjonen
- Utstilling av barnas kunstverk
- Fremvisning av bilder

Vurdering

Vurderingens hensikt er refleksjon, endring, utvikling av praksis. Barnehagens arbeid skal vurderes, det vil si beskrives, analyseres og fortolkes i forhold til kriterier gitt i barnehageloven, rammeplanen og lokale retningslinjer og planer.

Vurdering skal gjøres av både personale, barn og foreldre.

- Evalueringsskjema til foreldrene.
- Personalet evaluerer planlagte aktiviteter jevnlig samt evaluerer høsten i januar, og våren i juni.
- Barna evaluerer ut fra sin modenhet gjennom samtaler enkeltvis og i gruppe jevnlig under året.

Evalueringer og tilbakemeldinger leses og diskuteres fortløpende på personalmøter, pedagogiske ledermøter og på avdelingsmøter.

Vi bruker refleksjonene fra evalueringene for å planlegge arbeidet videre.

Plan for kompetanseutvikling

Som pedagogisk samfunnsinstitusjon må barnehagen være i endring og utvikling. Barnehagen skal være en lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer. Kvalitetsutvikling i barnehagen innebærer en stadig utvikling av personalets kompetanse ([rammeplan](#)).

I tillegg til årsplanen har vi en månedsplan for de respektive avdelingene som legges ut på barnehagens hjemmeside hver måned. Pedagogene i samarbeid med assistenten lager en handlingsplan for sin avdeling som brukes som et arbeidsverktøy gjennom hele året.

Personalet planlegger på avdelings-, pedagogisk leder-, og på personalmøter, samt på de 5 årlige planleggingsdagene.

Refleksjon og vurdering av tidligere arbeid legges til grunn for kommende planlegging.

For barnehageåret 2017/2018 er det fastsatt følgende kurs: Førstehjelpskurs, assistentkurs og østlandsk lærerstevne. Vi vil sette opp til flere kurs i løpet av året.

Tverrfaglig samarbeid

Det er viktig med et godt samarbeid med instanser som PPT, barneverntjenesten og helsetjenester for barn og unge slik at barnet mottar et treffsikkert og helhetlig tilbud, og for å få til så gode tiltak som mulig i barnehagen. Alle samarbeidende parter har et selvstendig ansvar for at de ulike tiltakene som barnet mottar er godt koordinert. Tverrfaglighet og helhetlig tenkning er derfor svært sentralt for de som arbeider i barnehagen ([barnehagemeldingen](#), s. 24). «Tidlig innsatsteam» er et ambulerende team i Bærum, som består av barnehagen, PP-tjenesten, barnevern og helsetjenester, hvor foreldre kan få drøftet sin sak tverrfaglig.

Tverrfaglig samarbeid er viktig for å ivareta barnets helse. Internt er det viktig at barnehagen samarbeider til barnas beste, og den viktigste samarbeidsparten er foreldrene til barnet.